

Přechod vodního toku v armádní útočné operaci

Podplukovník Karel Pezl, podplukovník František Grainer

Přechod vodního toku v útočné operaci je jednou z trvalých činností vojsk zejména na západoevropském válečném území. Tato zvláštnost vyplývá z hustoty vodních překážek na válečném území a vstiskuje útočným operacím typický charakter. Každý den na hlavním operačním směru budeme překračovat alespoň jeden vodní tok, který svým charakterem je terénní překážkou.

Příprava, organizace a řízení přechodu vodního toku je proto stálou součástí velení vojskům.

Naše předpisy rozdělují přechod vodního toku podle způsobu přípravy na přechod vodního toku z chodu a s plánovitou přípravou.

Toto rozdělení se týká možnosti taktického způsobu překonávání vodní překážky. V operačním měřítku považujeme přechod vodního toku z chodu za základní a jediný možný způsob, odpovídající soudobým podmínkám operace.

V útočné operaci nebude mít vodní překážka stejnou hodnotu v celém pásmu a nebudeme nuceni ji překonávat současně, poněvadž průběh fronty v pásmu armády nebude lineární. Zejména při střetném sražení mohou jednotlivé svazky překonávat tentýž vodní tok ve svém úseku v časovém odstupu až do 12—16 hodin. Kromě toho vodní tok, který na délce 100 km (zvláště menší řeka) zdvojnásobuje svou šířku, může pro jednotlivé svazky v jejich úseku násilného přechodu vytvářet překážku odlišného charakteru.

Tyto zvláštnosti podtrhují význam a nutnost manévru sil na směrech již při boji o vodní překážky a budou jedním z nejtypičtějších znaků armádního stupně.

Obdobně i skutečnost, že během operace dochází k podstatnému odtržení tankových svazků od hlavních sil armády, bude i přechod vodního toku řešen zpravidla v určitém prostoru v delším časovém průběhu a v různé taktické situaci.

Přechod jednoho vodního toku v rámci armády není tedy jednorázový, krátkodobý proces, ale bude zpravidla probíhat v závislosti na charakteru operace 12 až 16 hodin, někdy i více.

To prakticky znamená, že v době, kdy dokončujeme přechod jedné vodní překážky, upřesňuje se rozhodnutí pro přechod další.

Ze schématu vyplývá, že tato doba je krátká a že nelze stejnými technickými prostředky přepravy zabezpečovat přechod dvou řek za sebou.

Zásadu přechodů vodního toku z chodu v armádní útočné operaci zvýrazňuje skutečnost, že velitel armády má v současné době dostatek sil a prostředků, aby vytvořil podmínky 1—2 svazkům k přechodu vodního toku z chodu.

Dostřel a účinnost arb, vojskových raket, bojový dolet a možnost stíhacího bombardovacího letectva i rozsáhlé možnosti použití operačních a taktických

Schéma

	D2					D3			
	Č+	6	12	18		6	12	18	
td 1 sledu					Doba pro upřesnění úko- lů a zabezpe- čení přechodu další překážky				
prostředky A									
druhý sled									
zálohy									
týly A									

výsadek v jednotě sladěného úsilí štábu armády vytvářejí ty nejpriznivější podmínky pro rychlá tempa útoku bez ohledu na charakter vodních překážek.

Štáb armády se zaměří na současně probíhající etapy bojové činnosti, a to boj na přístupech k vodnímu toku, boj na vodní překážce a boj se zálohami, které mohou ovlivnit boj za řekou.

Všechny úkoly plní armáda **současně** a vždy ve prospěch nejúspěšnějšího svazku.

Boj o přístupy k řece má zpravidla charakter rozvíjení útoku, nebo útoku z chodu na zaujatou obranu. Budeme ničit taktické prostředky jaderného napadení, bránit manévru operačně taktickým prostředkům, ničit nepřítele po částech a zvláště se snažit zabránit mu vyvést síly k využití výhodných obranných vlastností řeky. Proto bude rozhodující, aby silné PO (zvláště zesílenými tankovými pluky) rychle pronikly sestavou nepřítele, obešly jeho ohniska odporu a i za cenu širokého manévru vyšly do jeho týlu na nejvhodnější přechody řeky. Přitom s plnou rozhodností využijeme úderů ovr.

Mimořádné úsilí věnujeme ničení prostředků jaderného napadení, zvláště letectvem a rozhodnému taktickému manévru tankových svazků.

Tento boj budeme řídit zpravidla z PVS, přimknutého do bojových sestav tankových divizí.

Boj o získání přechodů přes vodní překážku v době do příchodu hlavních sil k řece je jedním z důležitých opatření štábu armády pro zabezpečení vysokého tempa útoku. Bude uskutečňováno zpravidla dobytím nejvhodnějších přeprav na rozhodujícím, nejúspěšnějším směru armády taktickými nebo operačními výsadky. Předpokládáme, že v průběhu armádní operace použijeme výsadek s tímto cílem i na několika vodních tocích, především v součinnosti s tankovými svazky.

Při volbě prostoru, který má výsadek obsadit a udržet, je nutné vyhodnotit nejvhodnější místo pro vlastní přepravu, především z hlediska odolnosti proti jaderným úderům nepřítele. Zvláštní význam zde nabývají podvodní přepraviště (zejména vzhledem k charakteru bojové techniky td), mající vysokou odolnost a postačující kapacitu pro hlavní bojové prostředky.

Bude účelné, aby část výsadku po splnění úkolu (zničení nepřítele v prostoru vysazení a ovládnutí určených objektů) vedla aktivní bojovou činnost do týlu nepřítele v těsné součinnosti s údery a vojsky útočícími čelně.

Zvláštní pozornost musíme věnovat složitým otázkám **organizace výsadku**

a jeho všestrannému zabezpečení. I když hlavní opatření musíme připravit již v období plánování výsadku, přesto řadu opatření budeme upreshňovat a často i měnit podle vývoje operace. Všechna opatření musíme řešit s potřebným předstihem již na dalekých přístupech (v předcházející den) a trvale zabezpečit vysokou a neselhávající úzkou součinnost se štábem frontového letectva prostřednictvím leteckých operačních skupin.

Štáb armády je povinen všestranně zabezpečit vysazení a podporu boje výsadku. Po získání potřebných průzkumných údajů, trvale sledovaných a ověřovaných, má pro celkovou úspěšnou činnost výsadku závažný význam včasné ničení nepřátelských prostředků jaderného napadení a bližších záloh v dosahu účinného působení na prostor bojové činnosti výsadku. Kromě ničení prostředků PVO (zejména PLŘS HAWK), letectva, operačně taktických prostředků jaderného napadení tu budou především tankové a mechanizované útvary v dosahu do 60–80 km od místa činnosti taktického výsadku. Tuto činnost ovlivní rozhodujícím způsobem úder armádními raketami a trvalá činnost letectva v prostoru činnosti výsadku.

Štáb armády musí pozorně sledovat situaci po vysazení a včas účinně pomáhat boji výsadku. Důležité je udržet s ním nepřetržitě spojení. Osvědčuje se organizovat VKV, spojení výsadku s VS armády pomocí PRM ve vrtulnících. Tím má štáb možnost ve složité situaci včas podporovat výsadek a organizovat doplňkovou součinnost s vojsky, útočícími čelně.

Boj se zálohami a operačními prostředky jaderného napadení je charakteristický úkol armádní raketové brigády. Včasné ničení nepřítelů ještě před příchodem do prostoru bojové činnosti vytváří výhodné podmínky pro přechod řeky a rychlé rozvíjení útoku po jejím překonání. Nejúčinnější forma je skupinový jaderný úder armádní raketové brigády a frontového letectva ve vhodných podmínkách zvýšené plošné hustoty cílů. K úspěšnému splnění tohoto úkolu musíme mít přesné a včasné údaje od průzkumu, abychom získali časový předstih k organizaci skupinového úderu, k včasné taktické a technické pohotovosti arb a k rozpracování součinnosti s frontovým letectvem.

Úspěch práce štábu armády závisí především na sladění současných úkolů vojsk armády a na správné volbě proporcí vynaloženého úsilí rozhodujících prvků operační sestavy armády k zabezpečení tohoto úkolu.

Zvláštní pozornost při přechodu vodního toku v armádě musíme věnovat **rozdělení a manévru přepravními prostředky**, zejména mostovými soupravami.

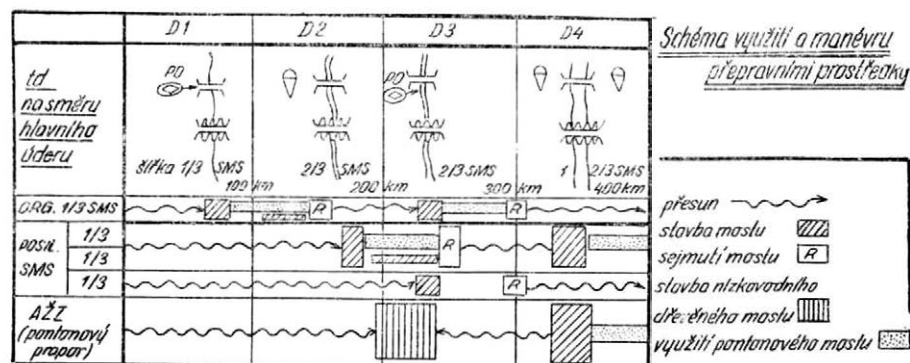
Dodržet vysoké tempo útoku předpokládá mít na vodní překážce dvě mostová přepraviště pro každý svazek. Proto je nutné, aby byl svazek zabezpečen na dvě za sebou následující vodní překážky tak, aby byl s to na každé z nich zřídít jednu mostovou přepravu. Proto bude jedním z hlavních úkolů dobýt rozhodnou činností PO a výsadkových jednotek nejméně jedno mostové přepraviště. Přitom charakter vodních toků vyžaduje pro přemostění průměrně $\frac{1}{3}$ – $\frac{2}{3}$ SMS. Větší vodní toky vyžadují kromě organických a posilových pontonových jednotek zesílení manévrem armádní ženíjní zálohy (pontonový útvar).

Vycházíme-li z této střední kalkulace, měli bychom zesilovat svazky prvního sledu $\frac{2}{3}$ až 1 SMS ihned se zahájením operace a tak zabezpečit možnosti samostatného řešení přechodu silami svazků. Pro zesílení svazků vydělíme tudíž asi 2 mostové soupravy s příslušnými jednotkami pro stavbu. Kromě toho musíme mít v armádě potřebnou zálohu k zesílení divize druhého sledu při zasazení, k stav-

bě armádních přeprav na širších řekách a k úhradě ztrát v pontonových útvech prvního sledu.

Mimořádný význam v armádních podmínkách má obnovování **pontonových souprav** po jejich zasazení. Zpravidla bude potřeba každou pontonovou soupravu zasazovat ob den na nové vodní překážce. Řadu mostů v pásmech svazků prvního sledu budou však využívat pro přesuny armádní prostředky, druhé sledy armády a těž frontové zálohy (týly). Je proto nutné v maximálně krátkých lhůtách směniti tyto zasazené soupravy, a to zpravidla zřízením nízkovodních dřevěných mostů nebo mostů z jiného místního materiálu (kolejnice, ostatní profilované železo apod.). Tyto budou stavět jednotky, které zřídily plovoucí most, popřípadě armádní ženijní (pontonové) útvary nebo silniční útvary. Směnu nebo ponechání plovoucího mostu předvídáme již v Plánu ženijního zabezpečení. Bude-li nutné, aby divize ponechala plovoucí most na řece, pak ji to uložíme již v odborném nařízení a přidělenou jednotku a prostředky jí předurčíme výhradně pro tento úkol s tím, že pak přejdou do podřízenosti armády. Bude-li svazek pokračovat další vodní tok, pak jej pro tento úkol zesílíme novými prostředky.

Schéma časového využití pontonových souprav ukazuje na důležitost jejich rychlého manévru. Ten musí být zabezpečen kromě včasného uvolňování souprav i jejich správným zařízením na čela hlavních sil v divizích, do předsunutých oddílů, vedením armádních záloh těsně za prvosledovými svazky a v některých případech i v jejich sestavě. Je výhodné určovat pro přesun přepravních prostředků samostatné komunikace a před vodní překážkou i čáru, od které mají přepravní prostředky přednost v postupu.

PROSTŘEDEK	25%	50%	75%
ORG 1/3 SMS			
po- sil. SMS			
AŽZ (pontonový praporek)			
Průměr, využití	65%	19%	11%

Schéma časového využití pontonových jednotek

přesuny →
 stavba a snižení využití mostu [diagonal lines]
 * Vše na přesuny jsou zahrnuty i ostatní úkoly plněné pontonovými jednotkami jako:
 výroba prvků pro NDM,
 úprava komunikačních zón
 apod.

Zvláštnosti v plánování přechodu vodního toku štábem armády

V souhrnu lze celková opatření štábu armády k zabezpečení plynulého překonávání vodních překážek takto:

- a) reálné rozdělení pontonových přepravních prostředků a manévr jimi v průběhu operace,
- b) rozpracování speciálních úkolů pro včasné dobytí přeprav,
- c) plánování přechodu přes jednotlivé vodní překážky.

ROZDĚLENÍ A MANÉVR PŘEPRAVNÍMI PROSTŘEDKY

Charakter vodních překážek, jejich počet a geografická situace v pásmu armády vyžaduje vzhledem k předpokládanému tempu operace — reálnou rozvahu při rozdělení přepravních prostředků a ženijních sil vůbec. Nechceme-li bezprostředně ohrozit tempo útoku, musí množství a začlenění speciálních prostředků přepravy v bojových sestavách svazků a operační sestavě armády zabezpečit plynulost jejich zasazování na jednotlivé vodní překážky bez ztráty tempa a bez nutnosti obtížných manévru.

Je proto základní podmínka uvážlivě rozdělit ženijní síly pro počáteční fázi (pro plnění bližšího úkolu) operace k svazkům a uskupit dostatečné zálohy armádních přepravních prostředků na směry jejich předpokládaného zasazení.

Jelikož divize druhého sledu může být zasazována již koncem prvního nebo v průběhu druhého dne, je oprávněný i požadavek zesílit ji přepravními prostředky pro druhý a třetí den bojové činnosti.

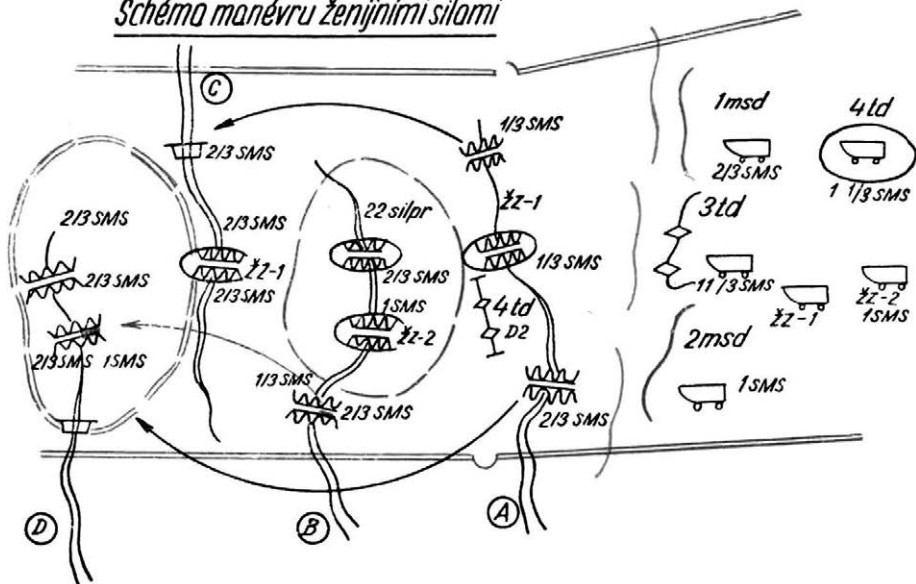
Zvláštní význam má plánování opatření k plné obnově vestavěného pontonového parku a zabezpečení jeho včasného manévru na další vodní toky. Proto již při plánování operace musí štáb řešit směnu pontonových parků na bližších vodních tocích stavbou náhradních dřevěných mostů (NDM). Tyto se budou stavět zpravidla ještě za provozu a využívání pontonových mostů týly divize prvního sledu a měly by zčásti zabezpečit i přesuny některých prvků operační sestavy armády; zejména pak slouží druhým sledům, pro armádní tyl a jsou k dispozici frontu.

Štáb armády musí proto stanovit, které plovoucí mosty, do kdy a kým budou směněny, vydělit síly, zabezpečit materiál (jeho přísun) a řešit způsob jejich obsluhy. Závažnou otázkou je včasná příprava prvků nízkovodních dřevěných mostů zvláště na bližších vodních tocích.

I při využití všech místních zdrojů je příprava materiálu velmi zdlouhavá a tvoří až 80 % celkového času pro zřízení nízkovodního mostu, zejména je-li nutné vyrábět mostní prvky v dřevařském závodě. Bude proto účelné, aby v armádním transportu byla vydělena nutná tonáž k vezení mostních prvků na nejblíže vodní toky. S výrobou prvků bude nutné počítat v průběhu operace, zejména druhého a dalších dní. Podílet se na ní musí všechny útvary včetně divizních okamžitě, jakmile ukončí stavbu plovoucího mostu, který má být v dalším směněn, a to bez ohledu na to, kdo bude náhradní dřevěný most stavět.

Zabezpečení manévru přepravními prostředky a jejich uvolnění stavbou trvalých vojenských mostů je jedním z nejvážnějších opatření operačního štábu. Musíme vycházet z konkrétních předpokladů v průběhu operace, z možných časových norem staveb i předpokladu ztrát, které zejména při plnění dalšího úkolu

Schéma manévru ženijními silami

Poznámka:

1. Při manévru přepravními prostředky počítáme se zasazením kvalifikovaných pontonových útvarů (ponpr) na nejobtížnější překážky. Na větších vodních tocích, které nelze zabezpečit jedním útvarem, zasazujeme především armádní útvary. To předpokládá ovlivnit manévry i charakter použití přepravních prostředků, organických i posilových ze stupně armády do divízi.

2. V průběhu 4–5denní armádní operace počítáme s 20% ztrátami.

3. V zónách radiačního zamoření počítáme s tím, že i ve výhodných podmínkách nebude možno sejmut plovoucí mosty v předpokládaném čase pro manévry ani je směnit NDM.

4. Na každém stupni velení při násilném přechodu musíme vytvářet vlastní zálohu v hodnotě samostatného přepraviště (divize v hodnotě přivozového přepraviště, armáda na středních tocích mostového přepraviště).

mohou již značně ovlivňovat celkové možnosti přesunů pontonových sil. Je výhodné zpracovat přehledně schéma jako podklad pro řešení účelného manévru ženijními silami, kromě jeho vyjádření v Plánu ženijního zabezpečení.

Schéma manévru ženijními silami (viz přílohu 1)

Schéma je výhodné doplnit tabulkou přehledu stavby a obsluhy mostů.

Pásmo	ŘEKA A			ŘEKA B		
	zřizuje	smění	dobu	zřizuje	smění	dobu
1 msd	1 žpr 1/3 SMS	—	—	—	—	—
3 td	3 žpr 1/3 SMS	ŽZ-1 NDM	D2 do 03.00	13 ponpr 2/3 SMS	22 silpr NDM	D3 02.00
4 td	—	—	—	26 ponpr 1 SMS	ŽZ-2	D3 04.00

Při řešení celkového použití a směny mostů vycházíme ze základního **komunikačního systému** armády a směnu a obnovu řešíme především z hlediska využití prostředků druhými sledy a týly.

Schéma se v průběhu operace upravuje a slouží jako přehledný podklad pro řízení manévru pontonovými prostředky a potřebnými ženijními silami.

ROZPRACOVÁNÍ SPECIÁLNÍCH ÚKOLŮ PRO DOBYTÍ PŘEPRAV

Mezi tato opatření počítáme především:

— plán použití operačních a taktických výsadek k ovládnutí stávajících přeprav a vodních děl, které mohou podstatně ovlivnit charakter řeky jako překážky, nebo výhodných prostorů pro zřízení odolných přeprav;

— zplánování a zpřesnění úkolů činností tankových divizí v hloubce operační sestavy, úkolů PO prvosledových svazků, nebo organizace speciálních odřadů k obsazení stanovených přeprav;

— zplánování speciálních skupin, které vysadíme s předstihem do týlu nepřítele a jejichž úkolem bude zabránit nepříteli v destrukci důležitých objektů na řekách v souhlase se zámyslem použití výsadek nebo pozemních rychlých útvarů;

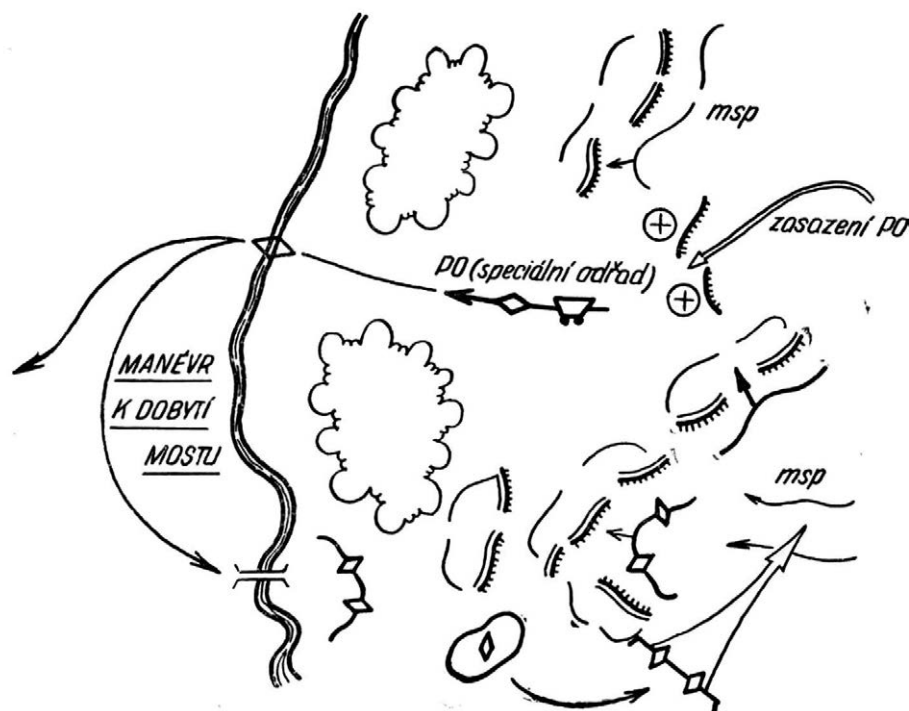
— ovlivnění úkolů pro raketové vojsko a letectvo, které mají zabránit poškození plánovaných přeprav nebo vodních děl tím, že ničí důležité prvky sestavy nepřítele.

Uvedená opatření rozpracovává štáb armády v plánu operace a v plánech použití výsadek a raketového vojska. Vojskům vydává z nich konkrétní údaje pro činnost pozemních vojsk k dobytí důležitých přeprav a nutné údaje pro základní součinnost, zvláště s výsadek.

I tato opatření je třeba během operace trvale sledovat, upřesňovat a vydáváním krátkých bojových nařízení doručovat do vojsk.

Více pozornosti bude nutné věnovat na taktickém stupni výcviku vojsk v dobývání stálých mostů. Doposud tento úkol řešíme převážně čelním útokem PO nebo

výsádkem. Podle bojové situace, charakteru vodní překážky i stavu a počtu přepravních prostředků bude mít mnohdy dobytí stálého mostu nebo přepravy nepřítele rozhodující význam pro úspěch násilného přechodu. V takovém případě bude výhodné vyčleňovat pro tento úkol i zvláštní oddády, vybavené obojživelnými prostředky. V některých případech bude nezbytné vybavit oddad i přepravními prostředky. Bude totiž častý případ, že nejúčinnější formou dobytí stálého mostu bude jeho obsazení z protilehlého břehu, po předchozím překročení vodního toku na jiném, pro nepřítele neočekávaném místě.

PLÁNOVÁNÍ PŘECHODU PŘES JEDNOTLIVÉ VODNÍ PŘEKÁŽKY

Z charakteru možného válčiště vyplývá, že vojska budou nucena na hloubku 400 km překonávat 3—6 vodních toků, to znamená v některých případech i jeden vodní tok denně. To jen zdůrazňuje význam, jaký musíme těmto otázkám věnovat. Plánování doznalo některé změny, především ve zjednodušení proti minulé praxi našich štábů.

Soudobý boj je charakterizován vysokou dynamičností, manévrovostí, rychlými zvraty především taktické situace a samostatností a iniciativou jednotlivých svazků. Tomu musí plně odpovídat i plánování násilného přechodu vodního toku z chodu. A zde můžeme pozorovat v plánování násilných přechodů dva extrémy.

Jedním je **přílišná centralizace**, snaha řešit úkol do podrobnosti. To pak samozřejmě vede ke snižování iniciativy podřízených velitelů a štábů, odtahování jich od řešení ostatních naléhavých otázek a co je nejhorší, nezabezpečuje ani úspěch násilného přechodu. Je také velmi obtížné podrobně zpracovaný plán přizpůsobovat nově vzniklé situaci a není tak nakonec účinným pomocníkem při řízení násilného přechodu.

Tato přílišná centralizace v plánování, svazující ruce iniciativě nižších štábů, má i neblahé důsledky ve vojscích, při vlastním násilném přechodu, zvláště na stupni pluku i divize. Při této příležitosti jsme nuceni hovořit i o tomto stupni, který je vykonavatelem úkolu, a na jeho správném pochopení a plnění úkolu závisí i výsledek násilného přechodu vodního toku z chodu.

Přílišná centralizace oslabuje iniciativu a přijetí různých a reálných opatření k boji o vodní překážku. Myšlení velitelů a štábů, přeceňujících požadavek „vysoké organizovanosti“ vede k tomu, že vojska při příchodu k vodní překážce „přestávají bojovat“, ale zaujímají výchozí prostory k přepravě, ve snaze organizované, podle plánu překročit vodní tok. Dalo by se říci, že nastává „nadvláda techniky nad taktikou“.

Opak je **zjednodušování problematiky násilného přechodu vodního toku z chodu**. Jde o závažnější nedostatek než v prvním případě. Pojem z chodu je prostě pochopen tak, že osvobozuje od povinnosti násilný přechod vodního toku plánovat, organizovat a pevně řídit. Mnohdy je dáвана iniciativa podřízeným jen proto, aby nahradila nedostatky v plánování a řízení nadřízeného štábu.

Řešit násilný přechod vodního toku z chodu v souladu s charakterem a požadavky soudobého boje a operace nám umožňuje technické vybavení naší armády jak bojovými, tak i přepravními prostředky. Docenit plně tuto skutečnost a zvládnout soudobou techniku je první předpoklad k správnému řešení úkolu. Vybavení armády tanky, schopnými po krátké přípravě jezdit pod vodou, a vybavení útvarů organickými přepravními prostředky dává jim dnes velkou samostatnost a operativnost. Řešit technicky násilný přechod znamená dnes v podstatě řešit přepravu kolové techniky.

Útvary a svazky mají dnes možnost vlastními prostředky přemostovat překážky v šířce

- pluk do 20 m, mostním tankem, s únosností 50 t,
- divize od 40 do 70 m, MS — SMS, s únosností 60 t.

Tím je současně dána i možnost jednotlivým stupňům velení plánovat násilný přechod z chodu, respektive upřesnit obsah a stupeň podrobnosti plánování. Pro štáb armády i divize to znamená vždy řešit manévry přepravními prostředky pro překonání vodního toku z chodu při dodržení tempa boje. Tento úkol byl již rozebrán. Manévry přepravními prostředky musí být promyšlen před přijetím rozhodnutí velitele, protože je výchozí kalkulací pro rozdělení organických i posilových přepravních prostředků. Manévry zpravidla vyjadřujeme na Plánu ženijního zabezpečení, který schvaluje velitel.

Druhý základní dokument pro plánování i řízení násilných přechodů je „grafikon přepravy“. I zde se dosud vyskytuje mnoho nejasností jak v jeho obsahovém řešení — a tyto v podstatě odrážejí nejasnosti v teorii násilných přechodů vodních toků z chodu vůbec — tak je i nejednotný názor, zda Grafikon přepravy zpracovávat a na jakém stupni.

Charakter soudobého boje a operace, materiální vybavení naší armády (a potvrdila to i armádní operační cvičení) vyžadují, aby grafikon přepravy zpracovával štáb divize a armády. Není však nutné grafikon zpracovávat pro každý vodní tok, který je na směru postupu vojsk.

Jestliže kalkulace manévru přepravními prostředky na stupni armády **potvrzuje samostatnost jednotlivých svazků** řešit násilný přechod vodního toku z chodu, pak nebude zpravidla nutné na stupni armády grafikon přepravy zpracovávat a přepravu podrobně řešit.

Grafikon přepravy bude třeba pořizovat ve štábu

- divize přes překážky o šířce nad 60 m,
- armády přes překážky nad 100 m.

Je-li plánovacím orgánem násilného přechodu vodního toku divize, musí štáb armády včas upřesnit svazkům na jakých přepravištích a kdy se přepravují armádní prostředky, pokud je bude třeba přepravovat v sestavě divizí 1. sledu a určit, které přepraviště nerušit a ponechávat pro přepravu arb, druhých sledů, záloh a týlu.

Hlavní zásada plánování násilného přechodu vodního toku z chodu je včasnost jeho přípravy. Výchozí činitel je rozhodnutí velitele. Před přijetím rozhodnutí vyslechnout velitel informační zprávy ženijního náčelníka tak, aby měl rozhodnutí podloženo reálnými materiálními možnostmi.

Při plánování je dále nutné,

— aby operační oddělení stanovilo předpokládanou sestavu vojsk před řekou a v boji o řeku a charakter boje o ni. Toto velmi často opomijíme, což vede k tomu, že výchozí prostory stanovíme útvarům a svazkům formálně, pouze podle teoretických pouček. Mnohdy tento úkol přenášíme nesprávně na ženijní oddělení. Povrchnost řešení se odráží nepříznivě i v časovém stanovení pořadí přepravy útvarů, které nemůže být bez dořešení bojové sestavy reálné;

— aby ženijní oddělení na základě předpokládané sestavy navrhlo jednotlivá přepraviště a respektovalo přitom stav a množství přepravních prostředků, charakter vodní překážky a úkoly útvarů (svazků).

K tomu pak připraví i kalkulaci tempa přepravy na jednotlivých přepravištích s ohledem na jejich kapacitu.

S těmito podklady může pak operační oddělení v krátké lhůtě pod vedením NŠ (NOO) a v součinnosti s ostatními druhy vojsk, technickými a týlovými funkciónáři zpracovat Grafikon přepravy a dorešit násilný přechod.

Při plánování na armádě je nutné podrobněji rozplánovat (i časově) přepravu jen na armádních přepravištích a stanovit dobu a místo přepravy armádních prostředků na divizních přepravištích; přepravu podřízeného stupně řešit jen rámcově.

Velmi významná podmínka úspěšného násilného přechodu vodního toku z chodu je doručení rozkazů vykonavatelům. Úkoly musí být pojaty do bojových rozkazů a nařízení příslušného období. To platí zejména o všech druzích vojsk. Každý náčelník druhu vojska nebo služby je povinen potřebné údaje zapracovat do svých odborných nařízení a rozkazů.

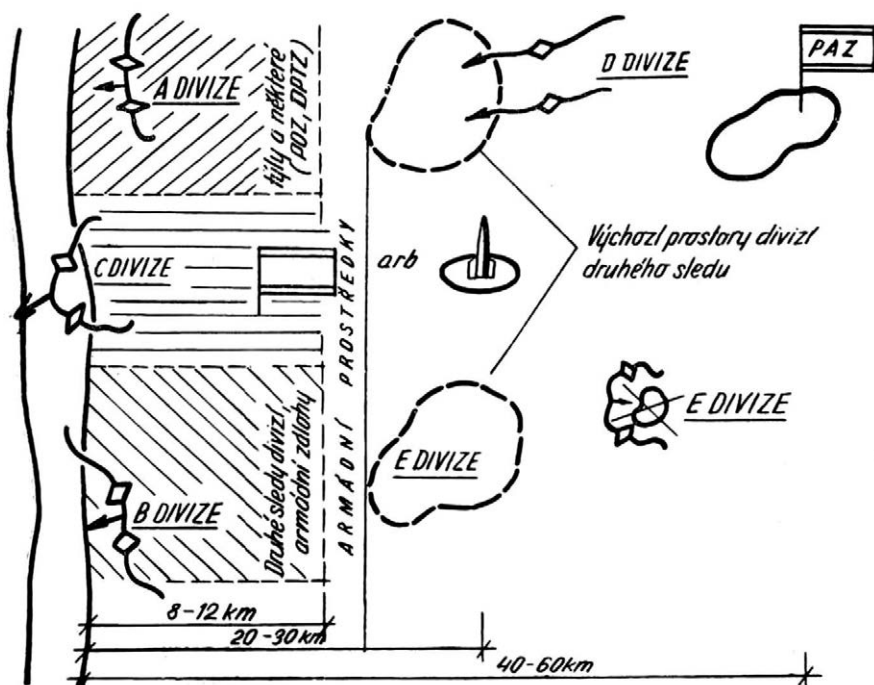
Zvláštní pozornost věnuje štáb armády armádním a štáb divize divizním přepravištím. Vůči nim mají tyto štáby povinnost organizovat kontrolní propouštěcí

místa, stanovit do nich ze svého počtu i náčelníky s pojitky a organizovat pevnou regulační a pořádkovou službu z výchozích míst k přepravě až na nejbližší rokádní komunikaci na protilehlém břehu. Toto je základní podmínka úspěšného násilného přechodu vodního toku z chodu.

☆☆☆

Závěrem rozeberu některé problémy násilného přechodu vodního toku z chodu na taktickém stupni, které nebyly doposud ve vojenském tisku hlouběji rozebírány, nebo při jejichž řešení se ukazují v praxi nejasnosti.

Na taktickém stupni jsou často nejasnosti v organizaci výchozího prostoru pro násilný přechod z chodu. Už jsme uvedli dva extrémy, které se vyskytují ve vojscích. Na jedné straně dezorganizovanost, jindy opět snaha regulovat každý pohyb. Přitom víme, že v době příchodu vojsk k řece bude situace nejsložitější. Hlavní úkol je řídit boj o řeku a ničit protivníka na protilehlém břehu. V tento okamžik se nám útvary a jednotky dělí na dvě velké skupiny. První, která bezprostředně bojuje s protivníkem, a druhá (druhé sledy, zálohy a týly), která se bezprostředně boje nezúčastní. Tato okolnost bude na všech stupních velení rozhodující při určování bojové sestavy. Ta musí zabezpečovat výhodný poměr sil v 1. sledu k ničení protivníka a naopak nedovolit nakupení a hromadění sil na přepravě. Proto je nezbytné i při násilném přechodu vodního toku z chodu určovat

vojskům výchozí prostory k přepravě, obzvláště pro druhé sledy, zálohy, týly a technické prostředky.

Možná organizace násilného přechodu vodního toku — viz náčrt na str. 33.

Úmyslně nejsou zakresleny komunikace, přepraviště, regulační služba, kontrolní propouštěcí místa, spojení a ostatní, aby byla udržena přehlednost. Velitel armády je povinen ve svém rozkaze stanovit:

- úseky násilného přechodu divizí prvního sledu;
- stálé mosty, které mají divize prvního sledu dobýt;
- divizím druhého sledu a armádním prostředkům výchozí prostory k přepravě, způsob, dobu, místo přepravy a kontrolní propouštěcí místo;
- místo a druh armádního přepraviště a pořadí přepravy na něm (pokud je zřizováno).

Obdobně je tomu na stupni divize a níže. Uvádíme orientační normy vzdáleností od řeky kontrolních propouštěcích míst (KPM) a výchozích prostorů v plucích a divizích v závislosti na typu přepraviště:

Přepraviště	KPM	Výchozí prostor
Plavidlové Brodové	800—1500 m	1,5 km
Přívozové	1,5—2 km	3—4 km
Mostové	3—5 km	6—8 km

Jednotky, které zabezpečují násilný přechod vodního toku z prostorů, odpovídajících jejich bojové činnosti, půjdou na přepravu zpravidla z těchto prostorů, neboť tyto budou pro ně současně výchozím prostorem k přepravě. Jde např. o velitelská stanoviště, dělostřelectvo pro přímou i nepřímou střelbu, raketové vojsko, PL dělostřelectvo i tankových jednotek, které zabezpečuje přepravu z vlastního břehu.

RMNO pro ženijní vojsko stanoví úkol, naučit se zřizovat odolné přepravy. Na jeho plnění se musí však podílet i ostatní druhy vojsk.

Základem odolnosti přepravy musí být již samotné rozhodnutí velitele.

Odolnost přepravy dosahujeme taktickým řešením úkolu a technickými opatřeními.

Velitel a štáb rozhodují o odolnosti přepravy:

- stanovením širokých úseků násilného přechodu,
- organizováním silné PVO přepravišť a obrany proti otravným látkám (OPROL),

- maskováním a organizováním klamných přeprav,
- vyčleňováním silných záloh přepravních prostředků,
- dobře organizovanou regulační a pořádkovou službou.

Odolnost přepravy lze zvyšovat těmito základními opatřeními:

- volbou druhu přepraviště, popřípadě vhodným přecházením z jednoho způsobu přepravy na druhý (den — přívaz, noc — spojit v most).

Typ přepraviště		Odolnost (vyjádřená poloměrem vyřazení přepraviště účinkem vzdušného výbuchu 30 kt)
Brodové		Odolnost přepraviště prakticky dána odolností přepravující se techniky. U tanků – 0,6 km, u nákl. aut – 1,6 km, u OT – 1 km
Plavidlové (BAV, K-61, OT)		1—1,2 km
mostová	nízkovodní dřevěný	1 km
	SMS	1,4 km
	MS	0,9 km
Přívozové (z SMS)		1,4 km

- vyčleňováním technické zálohy u mostových přepravišť pro jejich obnovu;
- budováním ochranných okopů pro jednotky obsluhující přepravy, přepravující se jednotky i bojovou techniku (budovat je i v průběhu přepravy) a pro pořádkovou i regulační službu;
- využitím ochranných i maskovacích vlastností terénu a stávajících objektů.

☆☆☆

Úkoly rozpracované v tomto článku vycházejí ze současného stavu organizace i možností přechodu daných soudobými prostředky a bojovou technikou vojsk.

Další modernizace, zejména motostřeleckých vojsk a jejich vybavení obojživelnou bojovou technikou podstatně ovlivní především taktický stupeň přechodu vodního toku a umožní v daleko modernějších formách z chodu překonávat vodní toky.

Tyto otázky bude třeba již dnes s předstihem v teorii rozebrat.